

les seves afeccions artístiques i literàries, la seva tendència a les instal·lacions suntuoses, a elegàncies en el vestir, el favor que dispensà als seus compatriotes portuguesos, etc. A través dels esdeveniments prenen relleu els constants esforços que féu Pere per obtenir ajuda de l'exterior, principalment de Portugal, Borgonya, Anglaterra i altres països i poder contrarestar l'hostilitat de la veïna França...»

Els extrets dels documents reials van ordenats cronològicament i no per registres, amb la qual cosa ens és ofert al mateix temps un itinerari del monarca. El Sr. Martínez i Ferrando indica en nota els documents que han estat publicats. Un índex onomàstic al final del volum facilita la utilització d'aquest catàleg; només és de doldre, però, que hom s'hi hagi anticientíficament deixat dur, així com en els regesta, a donar els noms en castellà i no en la forma d'origen (Jaime Alemany en lloc de Jaume Alemany, Dionisio Deza en lloc de Denis d'Èça, per exemple).

Aquests dos volums, bellament presentats, formen part d'una sèrie de «Catálogos de Archivos y Bibliotecas». Per a l'Arxiu Reial de Barcelona han vingut a continuar, amb els mateixos encerts, els catàlegs dels documents del regne de València de l'època de Jaume I i de Pere II, deguts també al Sr. J.-E. Martínez i Ferrando, director il·lustre d'aquell dipòsit.⁴ Els estudiosos sabran agrair-li la seva abnegada i utilíssima labor. — R. ARAMON I SERRA.

Una revista d'estudis d'Història moderna.— Sota el títol d'«Estudios de Historia Moderna» ha aparegut una nova publicació, portaveu del Centro de Estudios Históricos Internacionales, depenent de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Barcelona, que dirigeix i anima el Prof. Jaume Vicens i Vives. Hi han col·laborat, ultra estudiosos estrangers i nacionals de reconeguda vàlua i personalitat en el camp dels estudis històrics, els joves deixebles del Prof. Vicens.

Els «Estudios», tot i comptar només que cinc anys de vida (1951-1955), han sofert ja diverses reestructuracions no solament pel que fa als col·laboradors, ans també als temes i als mètodes. Així, hem de considerar una veritable fita l'aparició del vol. III, l'any 1953, en el pròleg del qual el Sr. Vicens definí la nova orientació temàtica i metodològica de la revista i, de fet, de tota l'escola historiogràfica barcelonina.

Una breu anàlisi bibliogràfica dels «Estudios» permet d'apreciar millor aquesta evolució de la revista. El primer volum fou dedicat a l'estudi de les relacions internacionals d'Espanya amb França i amb Anglaterra (segles XV-XIX), i respon del tot a l'esquema d'una història política i institucional. El segon volum segueix el mateix esquema, tot i la publicació dels treballs de Santiago Sobrequés sobre *Los orígenes de la Revolución catalana del siglo XV: Las cortes de Barcelona de 1454-1458*, i d'Emili Giralt sobre *La viticultura y el comercio catalán del siglo XVIII*; aquest darrer inicia, de fet, la nova orientació metodològica.

La nova etapa comença amb el volum tercer. Deixant de banda el pròleg programàtic del Prof. Vicens, trobem els treballs de Constantin Marinescu sobre *Alphonse le Magnanime, protecteur d'un rival du commerce catalan: Jacques Cœur. Pourquoi?* (fa nova llum sobre la problemàtica catalana del xv), de Claude Carrère sobre *Le droit d'ancre et le mouvement du port de Barcelone au milieu du XVe siècle* (estudi d'un aspecte de la crisi revolucionària quattrecentista: l'esgotament mercantil de Barcelona) i d'Emili Giralt i Jordi Nadal sobre *Ensayo metodológico para el estudio de la población catalana de 1553 a 1717* (dóna a conèixer els primers resultats de la nova orientació metodològica).

El volum quart ofereix l'interès de publicar una primera aportació de Jaume Vicens

⁴ *Catálogo de la documentación relativa al antiguo Reino de Valencia contenida en los registros de la Cancillería Real* [A la coberta: *Catálogo de los documentos del antiguo Reino de Valencia*]. 2 vols. I: *Jaime I, el Conquistador*. II: *Pedro el Grande* (Madrid, Cuerpo Facultativo de Archiveros, Bibliotecarios y Arqueólogos, 1934).

i Vives a l'estudi de la història catalana vuitcentista: *Coyuntura econòmica y reformismo burgués: Dos factores en la evolución de la España del Antiguo Régimen*. Els segles XIV i XV, bé que representats per treballs d'Yves Roustit i de Núria Coll, són desplaçats pels treballs d'Antoni Borràs, d'Enric Serrahima i, sobretot, de Joan Reglà, que tracten del bandolerisme del XVI i, per consegüent, de la seva evolució social i econòmica. Aquests treballs són cabdals per a la comprensió del nostre Cinc-cents. L'estudi de John H. Elliot sobre *The Catalan revolution of 1640: Some suggestions for a historical revision* ha donat lloc a l'inici d'una polèmica sobre la interpretació de la revolució catalana del XVII.

El volum cinquè s'obre, cronològicament, amb un treball de Jean Broussole, paral·lel, i en part complement, del d'Yves Roustit, que tracta de l'organització financera del municipi barceloní del XIV. La revolució del XV és representada per un treball de Carme Batlle: *La ideologia de la «Busca»: La crisis municipal de Barcelona en el siglo XV*. Cal destacar-ne també dos treballs prou importants: *Sobre el comercio exterior de Barcelona en la segunda mitad del siglo XVII*, per Josep M. Fontana, i *La crisis política española de 1832-1833: La opinión pública en Barcelona*, per Rosa Ortega. Aquest darrer utilitza de forma orgànica la premsa com a font historiogràfica.

Hauríem pogut destacar molts d'altres treballs, però ens ha calgut limitar-nos a aquells realment representatius dins la historiografia general catalana o, més concretament, dins l'orientació de la publicació. Repetim que els «Estudios de Historia Moderna» poden ésser considerats com la revista històrica més important d'aquests darrers anys, no solament a Catalunya, ans també a la Península. — JOAN-F. CABESTANY.

El tercer Col·loqui Internacional d'Historiadors d'Espira. — Del 17 al 20 d'octubre de 1949 tingué lloc a Espira la tercera reunió internacional d'historiadors, preparada per un Comitè presidit pel Prof. Henri Grégoire i en la qual dotze coneguts estudiosos d'Alemanya, França, Anglaterra, Bèlgica i Suïssa exposaren davant una seixantena d'auditors llurs idees sobre una de les qüestions fonamentals de la història i de l'actualitat europees: Europa i el nacionalisme. Les conferències i un resum de les discussions que elles promogueren foren publicades l'any següent pel Verlag für Kunst und Wissenschaft.¹

En els mots que obren el volum, Grégoire manifesta que aquell *Sitzungsbericht* vol oferir un testimoniatge dels esforços d'alguns historiadors de diferents països europeus per trobar una solució a vells prejudicis i disputes, i creu que aquell col·loqui constituí, com els anteriors, un pas endavant per a la represa de les relacions científiques i humanes interrompudes per la guerra. «Tots els participants», diu, «sentiren com una cosa essencial que la conversa desapaixonada i la voluntat personal de comprensió es troben no solament al principi d'una col·laboració plena d'èxit més enllà de les fronteres, sinó també al començament de tota investigació històrica.»

Els temes tractats foren els següents: La base històrica de l'epopeia medieval, per H. Grégoire i per R. Lejeune; Principis ètics en la vida comuna dels pobles occidentals, per G. Tellenbach (només publicat un resum); Romanticisme alemany i nacionalisme, per E. Vermeil; Bismarck i les nacions, per F. Schnabel; Concepte francès i concepte alemany del principi de nacionalitat, per J. Droz; Les tesis germano-franceses de 1935, per R. Minder i per P. Rassow; El concepte de la Història de la jove generació a Alemanya, per H. Mertens; La Història en les seves repercussions sobre la vida pública a França, per Ch. Maignial; L'ensenyament actual de la Història a Alemanya, per W. Wühr; Sobre l'ensenyament de la Història i els manuals d'Història a Suïssa, per E. Gruner. En les discussions intervingueren principalment els profes-

1. *Europa und der Nationalismus*. Bericht über das III. Internationale Historiker-Treffen in Speyer, 17. bis 20. Oktober 1949 (Baden-Baden, Verlag für Kunst und Wissenschaft, 1950). 212 pàgs.